

Nr 18.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående rätt för ämneslärarinnan Sigrid Heffermehl, född Hjorth, att uppbära pension från lärarinnornas pensionsanstalt utan hinder av att hon icke längre är svensk medborgare.

I en inom andra kammaren under nr 278 väckt, till bankoutskottets förberedande handläggning hänvisad motion hemställer fru *Gärde Widemar*, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t uttalar, att riksdagen för sin del icke har något att erinra mot den begärda pensionens beviljande, samt hemställer att Kungl. Maj:t måtte upptaga frågan härom till förnyad prövning.»

Beträffande motiveringen för ifrågavarande förslag får utskottet, i den mån ej redogörelse härför lämnas i det följande, hänvisa till motionen.

Av handlingarna inhämtas,
att Heffermehl är född den 17 augusti 1888 och således 60 år gammal;
att hon avlagt avgångsexamen vid Anna Sandströms högre lärarinne-seminarium den 7 juni 1911;
att hon under tiden höstterminen 1914—vårterminen 1918 innehaft anställning, förenad med delägarskap i lärarinnornas pensionsanstalt;
att hon tjänstgjort vid svenska skolan i London läsåren 1919/21,
att hon tjänstgjort vid skolan å Stockholms slott läsåren 1921/22 och 1923/28;
att för henne under läsåren 1914/18 erlagts reglementsensliga pensionsavgifter till lärarinnornas pensionsanstalt;
att hon, efter frånträdande av anställning som medfört delägarskap i lärarinnornas pensionsanstalt, jämlikt § 9 reglementet för pensionsanstalten erlagt pensionsavgifter till anstalten under tiden höstterminen 1918—höstterminen 1926;
att hon genom giftermål år 1931 blivit norsk undersåte;
samt att hon jämlikt § 21 reglementet för lärarinnornas pensionsanstalt förlorat sin rätt till pension från anstalten i och med att hon blivit utländsk medborgare.

Hos Kungl. Maj:t anhöll Heffermehl år 1948 att efter i augusti 1948 uppnädd ålder av 60 år få komma i åtnjutande av pension från lärarinnornas pensionsanstalt.

I häröver avgivet yttrande anförde *skolöverstyrelsen*, att, med hänsyn till att motsvarighet till bestämmelsen i § 21 reglementet för lärarinnornas

pensionsanstalt icke syntes finnas i andra gällande författningar angående pension åt civila befattningshavare och då Heffermehl syntes ha haft viss anledning räkna med att av henne erlagda pensionsavgifter skulle medföra rätt till pension från anstalten, billighetsskäl kunde tala för vidtagande av åtgärder för tillgodoseende av syftet med ansöknigen.

Direktionen över lärarinnornas pensionsanstalt yttrade i anledning av ansöknigen: Den Heffermehl på grund av erlagda pensionsavgifter tillkommande pensionen skulle efter teknisk omräkning utgöra 1416 kronor jämte rörligt tillägg. Även om vissa billighetsskäl syntes tala för ett bifall till framställningen, funne direktionen det med hänsyn till konsekvenserna betänkligt att göra avsteg från de vid tidpunkten för Heffermehls utträde ur pensionsanstalten gällande reglerna. Med hänsyn därtill funne sig direktionen icke kunna tillstyrka dispens från bestämmelsen i § 21. Det syntes f. ö. kunna ifrågasättas, huruvida icke riksdagens medverkan erfordrades för en sådan dispens. — Däremot finge direktionen tillstyrka att Heffermehl utan hinder av bestämmelserna om tioårig preskription förklarades berättigad att utbetomma de av henne till pensionsanstalten inbetalda avgifterna, utgörande jämte ränta omkring 3 640 kronor.

Statskontoret ansåg i likhet med direktionen, att i fall som det föreliggande undantag från de vid Heffermehls utträde ur pensionsanstalten gällande reglerna med hänsyn till konsekvenserna icke borde medgivas. Mot förslaget att Heffermehl skulle återbetomma erlagda pensionsavgifter jämte ränta hade statskontoret intet att erinra. — En *reservant inom statskontoret* ansåg för sin del på närmare anförda skäl, att dispens från § 21 borde medgivas beträffande Heffermehl.

Genom beslut den 29 oktober 1948 fann *Kungl. Maj:t* den gjorda framställningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd men medgav med hänsyn till föreliggande omständigheter, att Heffermehl finge utan hinder av bestämmelserna om tioårig preskription utbetomma av henne till pensionsanstalten inbetalda pensionsavgifter. Enligt vad som inhämtats har Heffermehl dock ännu icke begagnat sig av detta medgivande.

Utskottet. Utskottet får erinra, att den statliga tjänste- och familjepensionslagstiftningen numera, i vad gäller civila befattningshavare, icke för rätt till pension uppställer krav på att befattningshavaren innehar svenskt medborgarskap. Mot bakgrunden härav och då några nämnvärda konsekvenser icke torde behöva uppkomma av ett undantag från förenämnda stadgande i reglementet för lärarinnornas pensionsanstalt, vill utskottet tillstyrka, att Heffermehl förklaras berättigad uppbära den pension, som eljest skolat tillkomma henne på grund av erlagda pensionsavgifter, eller 1416 kronor för år jämte rörligt tillägg.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 278, må medgiva, att förra ämneslärarinnan Sigrid Heffermehl, född Hjorth, må utan hinder av att hon är norsk undersåte och bosatt å utrikes ort från lärarinnornas pensionsanstalt uppbära

den pension, vartill hon på grund av erlagda pensionsavgifter eljest varit berättigad; skolande såsom villkor härför gälla, att Heffermehl avstår från den henne genom Kungl. Maj:ts beslut den 29 oktober 1948 medgivna rätten att utbekomma av henne till pensionsanstalten inbetalda avgifter.

Stockholm den 22 mars 1949.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Åkerberg, Leander, Lundqvist*, Näsgård, Mogård, Grym, Johannesson* och Andersson i Örnsköldsvik;

från andra kammaren: herrar Wiberg, Fröderberg, Eriksson i Sandby*, Persson i Norrby, Schmidt*, Svensson i Alingsås*, Johansson i Kalmar och Hallberg.

* Ej närvarande vid justeringen.
